1



Begeleidende memo omtrent BVO, tijdelijke kaders en kaart Bebouwde komgrenzen inzake Wnb
GEMEENTE MEIERIJSTAD

MEIERIJSTAD

[1] (Lucas, 2014)

Inhoud

1. INLEIDING 3
1.1 WAARDE VAN BOMEN 3
1.2 BOOMSTRUCTUREN 4
1.3 CONTROVERSE MET BOMEN 5
1.4 DOELSTELLING VAN DIT DOCUMENT 5
1.5 LEESWIJZER 6
2. KADER 7
2.1 HUIDIGE SITUATIE OMTRENT BOOMBESCHERMING 7
2.2 WETGEVING OMTRENT BOMEN 7
2.3 WAT IS DE ZEGGENSCHAP VAN DE BVO? 7
3. ADVIES 8
4. ACTIE 9

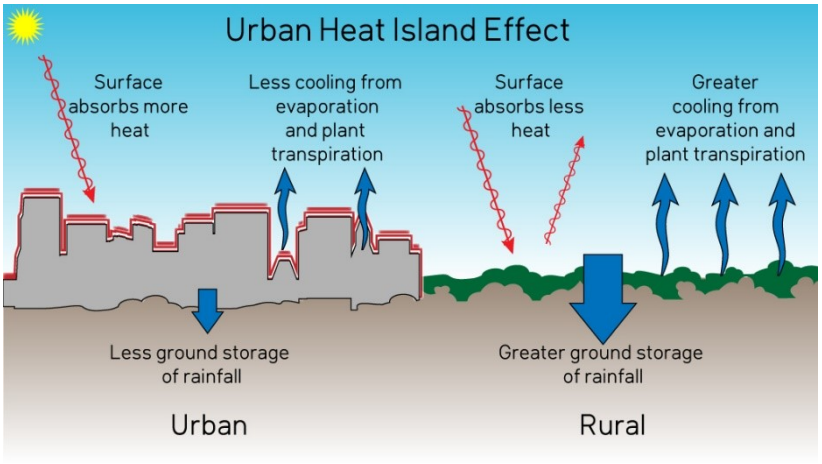
BIBLIOGRAFIE 10

1. INLEIDING

1.1 Waarde van bomen

Bomen en houtopstanden hebben veel waarde in de openbare ruimte en in de leefomgeving. In de eerste plaats vervullen ze een belangrijke stedenbouwkundige rol. Ze verfraaien de openbare ruimte, camoufleren industriële gebouwen, geven structuur en herkenbaarheid aan wegen en wijken en kunnen bijzondere architectonische structuren versterken. De waarde van bomen wordt in stedenbouwkundige begrippen vooral vertaald naar schoonheid. Ze verzachten de harde stedelijke omgeving met grillige vormen van blad, bast en vorm en met hun verandering door het seizoen heen.

Maar naast deze stedenbouwkundige waarde hebben bomen ook waarde voor het milieu, klimaat en leefomgeving. Zeker in deze tijd waarin de effecten van klimaatverandering steeds heviger worden, wordt de toegevoegde waarde van bomen steeds meer zichtbaar.



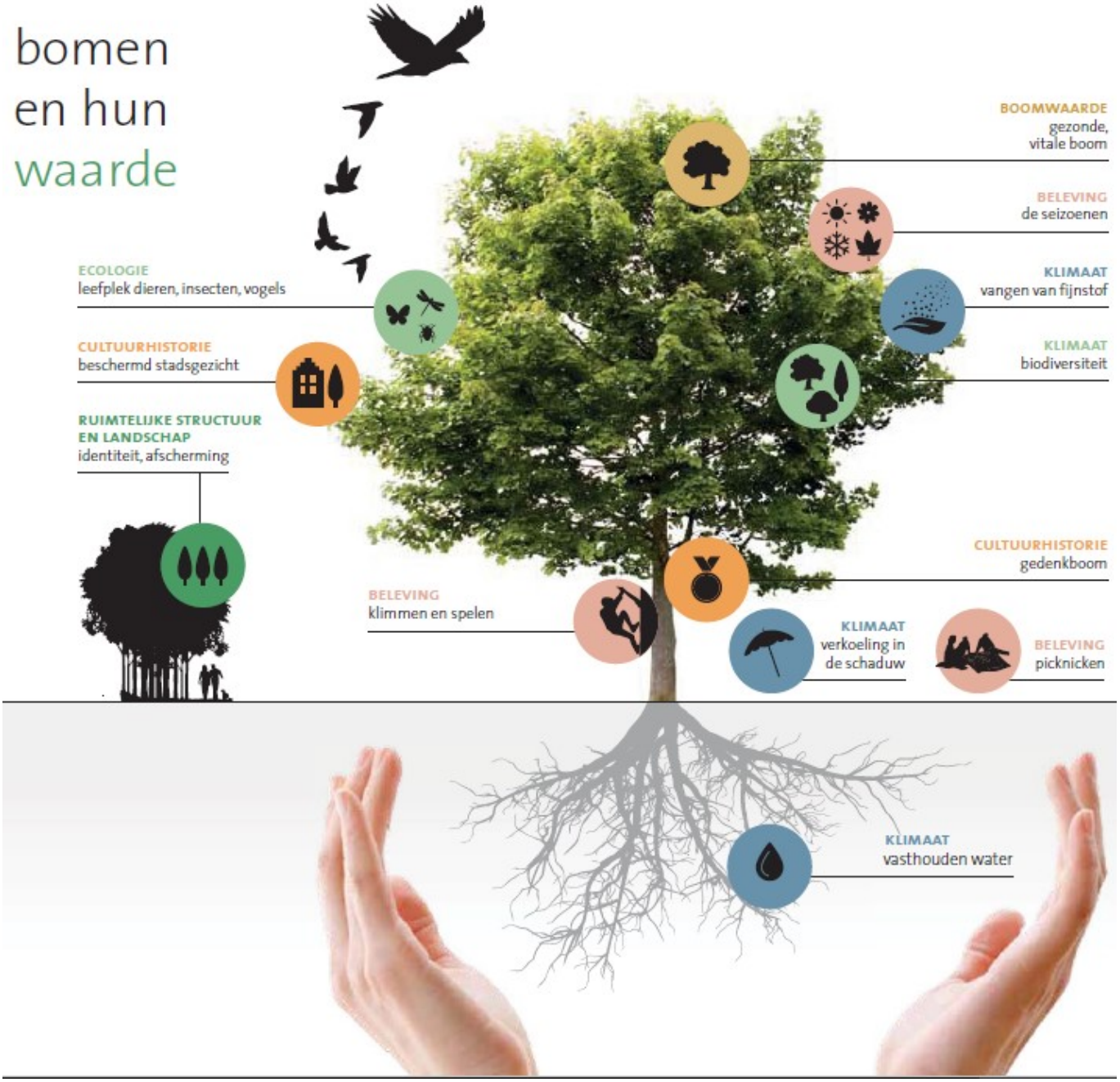
Figuur 1: Effect van een stedelijke omgeving (Graphics)

Bomen verbeteren ook het microklimaat van de leefomgeving. Bomen zijn namelijk natuurlijke airconditionings in kernen. Ze zorgen voor meer verkoeling door hun schaduwwerking en verdamping. Door deze eigenschap kunnen ze het 'Urban Heat Island effect(ofwel 'Stedelijk hitte-eiland)' tegengaan. Dit is een gegeven dat het in stenige kernen warmer wordt dan in het groene buitengebied. Daarnaast breken en matigen ze (koude) wind. Naast temperatuur hebben bomen ook effect op de luchtkwaliteit. In de eerste plaats zorgen bomen natuurlijk voor zuurstof maar ze filteren ook fijnstof uit de lucht en leggen het broeikasgas CO_2 vast. Dit effect draagt bij aan een gezondere leefomgeving voor de mens.
Door klimaatverandering zal naast hitte ook neerslag een belangrijkere rol gaan spelen. Er wordt meer neerslag voorspelt, en deze neerslag zal ook extremer zijn. Bomen zijn hiervoor een belangrijkere buffer. De bomen nemen water op, bufferen water in hun wortelgestel én door de bladeren blijft een groot gedeelte van de regen op de bladeren liggen. Dit zorgt bij extreme buien ervoor dat de neerslag meer gematigd in het riool komt.

De sociale leefomgeving en gezondheid is ook gebaat bij een openbare ruimte met bomen. Mensen ontmoeten elkaar liever in een groene omgeving, en voelen zich er gezonder, veiliger en hebben er minder stress. Kinderen recreëren graag in parken met (klim) bomen en meer groen nodigt uit tot sporten en bewegen.

Bomen bieden naast mensen ook dieren een prettige leefomgeving. Sommige boomsoorten kunnen 300 tot 400 insectensoorten aantrekken. Niet alleen insecten zijn gebruikers van de bomen. Ook vogels en zoogdieren (vleermuizen) maken er gebruik van. De bomen bieden huisvesting, voedsel en rustplaatsen voor de diersoorten. Vooral rijbeplantingen zijn hierin waardevol omdat deze bomenrijen een ecologische verbinding kunnen vormen. Daarnaast zorgen ze voor biodiversiteit.

Bomen vervullen dus een groot aantal waardes in de leefomgeving. Ze hebben naast een stedenbouwkundige functie ook een positief effect op: luchtkwaliteit, temperatuur, watermanagement, sociale welzijn, gezondheid, veiligheid, ecologie en biodiversiteit. (De groene stad, 2018) (Groen Kennisnet, 2015)



Figuur 2 De waardes van bomen (Gemeente Amersfoort, 2017)

1.2 Boomstructuren

Niet iedere boom is hetzelfde in de openbare ruimte en heeft daarmee niet evenveel bescherming nodig. Daarom is het van belang om hiërarchie aan te geven. Dit wordt gedaan in verschillende structuurvormen.

Hoofdgroenstructuur: dit zijn de bomen die representatief zijn voor de gemeente en veel uitstralen. De bomen in de hoofdgroenstructuur ondersteunen de ruimtelijke opbouw van de kernen en overstijgt de wijken. Onder andere de hoofdontsluitingswegen, parken en pleinen en dorpsentrees vallen onder de hoofdgroenstructuur.

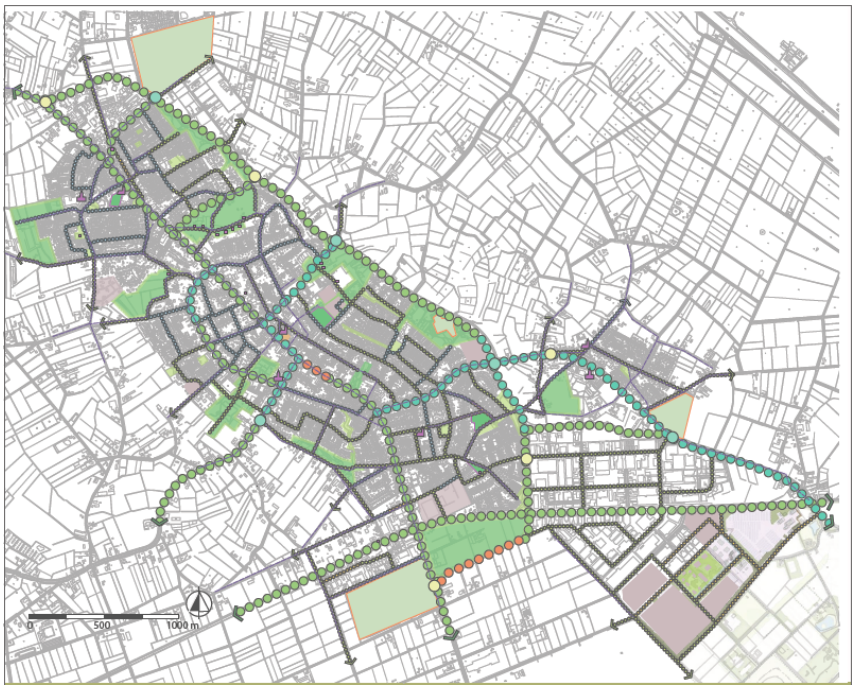
Wijkgroenstructuur: dit zijn de bomen die wijken een identiteit geven, karakteriseren en daarmee zorgen voor onderscheidt. Ze staan voornamelijk bij wijkontsluitingswegen en in parkjes in de wijken.

Nevenstructuur: de nevenstructuur zijn de bomen in woonstraten, op woonerven en overige losse bomen. Deze bomen geven de locaties waar ze staan karakter en zorgen voor een aangenamer leefklimaat voor mens en dier op straatniveau.

Monumentale en particuliere bomen: naast echte structuren van bomenrijen en blokken zijn er ook solitaire bomen die beeldbepalend zijn binnen de gemeente. Dit zijn bomen die extra veel uitstraling hebben door

bijvoorbeeld hun leeftijd, vorm of grootte. Deze bomen kunnen zowel van de gemeente als van particulieren zijn. Ze verdienen door hun indrukwekkende uitstraling extra bescherming.

Deze structuren waren vanuit de voormalige gemeentes bepaald en vastgesteld. Voor gemeente Meierijstad worden in 2019 de structuren en te beschermen bomen opnieuw bepaald en verwerkt in een 'Groene kaart'. Tot dan worden de structuren en beschermde bomen vanuit de voormalige gemeentes Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel aangehouden.



Figuur 3: Groenstructuren in de voormalige gemeente Schijndel

1.3 Controverse met bomen

Bomen hebben diverse waardes voor hun leefomgeving zoals waterberging, nestelplaats, verkoeling, luchtfiltering etc. Ze dienen het algemeen belang met hun groene waarde.
Niets is echter zo controversieel als (gemeentelijke) bomen. Veel burgers vinden ze prachtig en genieten er volop van, andere burgers ervaren de bomen meer als last. Iedere boombeheerder kent de overlast wel: vallende bladeren, plakkende auto's, schaduw, vogelpoep, insecten en vallende takken. Steeds meer burgers nemen het heft in eigen hand door illegaal de bomen te snoeien, te vergiftigen of te vellen.
Daar komt nog eens bij dat bouw- en ontwikkeltrajecten steeds meer ruimte vragen, en dat het klimaat veranderd. De boom staat dus stevig onder druk in de samenleving. Dat terwijl ze juist zo waardevol zijn.

Die controverse is begrijpelijk vanuit beide kanten. Gemeente Meierijstad beseft dat men overlast kan ervaren van bomen in de openbare ruimte.

Dit kan echter niet betekenen dat bij iedere vorm van overlast of bij iedere renovatie, de bomen gekapt of gesnoeid kunnen worden. Om in alle mogelijke situaties objectief te kunnen handelen zijn er toetsingskaders nodig. Naast de kaders voor overlast en vergunningsverlening is het ook noodzakelijk om richtlijnen op te stellen voor het herplanten van bomen. Mochten bomen wegvallen, is compensatie vaak gewenst om het groene karakter van Meierijstad te behouden.


De twee vergiftigde eiken in de Wilhelminalaan in Schijndel zijn morsdood. © Robèrt van Lith/BD

Bomen in Schijndel bezwijken na vergiftiging

SCHIJNDEL - Niemand in de Schijndelse Wilhelminalaan zegt te weten hoe het is gebeurd, maar er zijn wel twee grote eiken vergiftigd. Meierijstad deed aangifte. Volgens een bomenexpert gebeurt het steeds vaker.

Figuur 4: Waarschijnlijke vergiftiging door burgers die overlast ervaren (Lith van, 2018)

Met duidelijke regelgeving en consistente toetsingskaders kan de afweging duidelijker gemaakt worden welke bomen bescherming verdienen en welke eerder gekapt kunnen worden. Ook biedt deze regels en kaders goede handvatten om herplant verplichtingen op te leggen. De besluitvorming kan dus op basis van vastgestelde documenten uitgevoerd worden en dit kan duidelijk naar burgers gecommuniceerd worden. Dit zorgt voor een betere communicatie, duidelijkheid in keuzes en transparantie.

1.4 Doelstelling van dit document

Het doel van deze document is: '*de bescherming en afweging van de waardevolle gemeentelijke en particuliere bomen vaststellen met een bomenverordening(BVO). Dit door middel van een velverbod en de daarbij horende bestemmingstelstels.'*

Nauw verweven aan de bomenverordening zijn een aantal aspecten:

- Toetsingskaders overlast: het schetsen van duidelijke overlastkaders waarin al het veelvoorkomende boomoverlast geschetst wordt en de rechten en plichten daaromtrent van zowel gemeente als burger beschreven worden. Dit draagt bij aan de transparantie, klachtafname en de besparing van kosten. Deze kaders bepalen wanneer overlast een reden is om de gemeente maatregelen te laten treffen en wanneer niet.
- Richtlijnen omtrent herplantverplichtingen: het schetsen van duidelijke afwegingskaders waarmee bepaald kan worden wanneer herplant van toepassing is, en aan welke eisen dit moet voldoen. In de BVO wordt bepaald wanneer herplant verplicht is. Door kaders omtrent herplant op te stellen, wordt door het bevoegd gezag bepaalt waaraan het herplanten moet voldoen.
- Afwegingskaders bij verlening omgevingsvergunning: de weigeringsgronden voor een vergunning uitgebreider schetsen zodat een gefundeerde afweging gemaakt kan worden.
- Ontwerp Komgrenzen Wet natuurbescherming(Wnb): bepalen waar de komgrenzen liggen inzake Wet natuurbescherming om duidelijkheid te krijgen welke zeggenschap de BVO heeft en welke de Wnb heeft.

1.5 Leeswijzer

Er zijn wat betreft regelgeving en kaders omtrent bomen een aantal documenten die in het najaar van 2018 vastgesteld zullen worden. Voor de duidelijkheid worden ze in deze leeswijzer kort opgesomd.

- **Begeleidende memo omtrent BVO, tijdelijke kaders en kaart Bebouwde komgrenzen inzake Wnb (los document)**
  - Beschrijving van het onderwerp, de doelstelling en de controverse
  - De kaders rondom de BVO
  - Het advies omtrent de doelstelling
  - De vervolgacties voor het bomenbeleid
- **Bomenverordening gemeente Meierijstad (los document)**
  - De regelgeving omtrent vergunnen, kappen, vellen en herplanten
- **Tijdelijke kaders overlast herplant en omgevingsvergunning (los document)**
  - Toetsingskaders en afwegingspatronen bij overlast van bomen
  - Richtlijnen bij herplanten na vergunningsverlening
  - Toetsingskaders bij het verlenen of weigeren van omgevingsvergunningen
- **Hoofdkaart en bebouwde kommen inzake Wnb (los document)**
  - Kaart van de bebouwde kommen waarbinnen de bevoegdheid van de BVO geldt.

2. KADER

2.1 Huidige situatie omtrent boombescherming

De bescherming van bomen wordt in Meierijstad op het moment nog georganiseerd volgens de oude werkwijze van de voormalige gemeentes.

Schijndel
De bescherming van de bomen in de voormalige gemeente Schijndel is vastgelegd in de bomenverordening, groenbeleidsplan en het overlastbeleid bomen.
Om bomen te kappen is een omgevingsvergunning nodig. Daarbij zijn wel een aantal uitzonderingen bij bijvoorbeeld kleine boompjes of zieke bomen.
De omgevingsvergunning kon geweigerd worden wanneer belangen van de kap niet opwogen tegen het belang van behoud van de boom. Bijvoorbeeld door natuurwaarde of cultuurhistorische waarde.

Sint-Oedenrode
De bescherming van de bomen in de voormalige gemeente Sint-Oedenrode is vastgelegd in de APV en kan specifiek benoemd zijn in bestemmingsplannen.
De omgevingsvergunning, uitzonderingen daarop en de belangen voor boombehoud zijn ongeveer hetzelfde als bij de voormalige gemeente Schijndel.

Veghel
De bescherming van de bomen en houtopstanden in de voormalige gemeente Veghel is vastgelegd in de APV. Daarnaast zijn ze in sommige gebieden beschermd via het bestemmingsplan buitengebied.
Voormalig gemeente Veghel had een bomenkaart opgesteld. Wanneer de boom of houtopstand geregistreerd is op deze bomenkaart, is de boom beschermd en dient er een vergunning aangevraagd te worden.
De omgevingsvergunning, uitzonderingen daarop en de belangen voor boombehoud zijn ongeveer hetzelfde als bij de voormalige gemeente Schijndel en Sint-Oedenrode.
(Meierijstad, sd)\

2.2 Wetgeving omtrent bomen

Wet Natuurbescherming (Wnb): de Wnb bestaat sinds 1 januari 2017. Deze wetgeving betekent dat provincies tegenwoordig bepalen wat wel en niet mag in de natuur. Zij zorgen ook voor de vergunningen en ontheffingen. De wet vervangt een drietal andere wetten.

De Wnb is van toepassing wanneer het houtopstanden betreft buiten de bebouwde kom en wanneer deze houtopstanden groter zijn dan 10 are of bestaat uit meer dan 20 bomen in een rij. Wanneer dit het geval is, dient de grondeigenaar een kapmelding te doen bij de provincie. De gemeente heeft zeggenschap over de erven en tuinen buiten de bebouwde kom. (Provincie Noord-Brabant, 2018).



Figuur 5: de nieuwe wet, Wet Natuurbescherming (Vergunningenhuis)

Bestemmingsplanen: in bestemmingplannen binnen gemeente Meierijstad kan expliciet vermeldt staan dat bomen behouden dienen te worden bij bouw en ontwikkeling. Behoud van bomen kan dus apart vermeld staan in bestemmingsplannen.

2.3 Wat is de zeggenschap van de BVO?

De BVO van Meierijstad heeft zeggenschap over bomen en houtopstanden binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom wanneer ze kleiner zijn dan 10 are of minder dan 21 bomen op een rij.

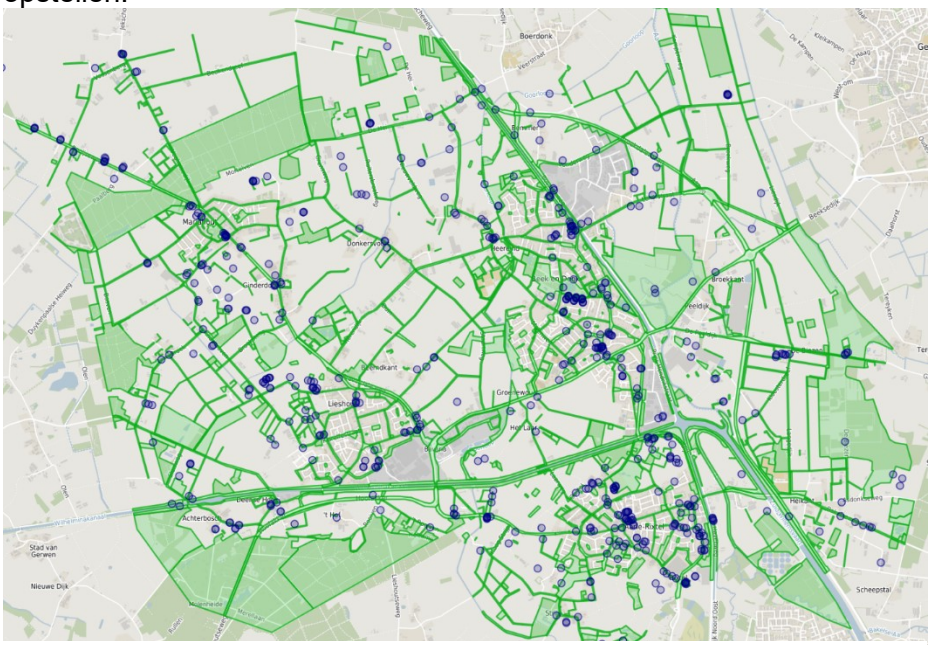
Het velverbod BVO geldt voor houtopstanden die op de 'Groene Kaart' van Meierijstad staan. Op de Groene Kaart staan aangewezen: Hoofdgroenstructuren, Wijkgroenstructuren, bomenlanen, bomenrijen, boomvlakken, solitaire houtopstanden, landschapselementen en Monumentale en Waardevolle houtopstanden. College B&W stelt deze Groene Kaart eenmalig vast. Vervolgens is er herziening na 1 jaar en dan na 5 jaar. Dit vaststellingskader is er om te voorkomen dat tussentijds overbodige velverboden worden gecreëerd of weigeringsbesluiten open staan voor bezwaar en beroep.

Deze Groene Kaart wordt met deze verordening niet vastgesteld. Het maken en vaststellen van de kaart staat gepland in 2019. Deze kaart wordt samengesteld door de gemeente Meierijstad in samenwerking met belangenverenigingen, burgers en andere stakeholders. Tot die tijd blijft de bomenkaart van Veghel actief en blijven de voorwaarden van Schijndel actief in Schijndel en Sint-Oedenrode.

3. ADVIES

Met de fusie van de drie voormalige gemeentes naar Meierijstad is per 1 januari 2019 geharmoniseerde regelgeving nodig. Om deze reden heeft de gemeente een nieuwe bomenverordening ontworpen. Deze regelgeving dient voor een objectieve benadering bij kapaanvragen van de gemeentelijke en particuliere/monumentale bomen. Dit gebeurt door middel van een velverbod en de daarbij horende toestemmingsregels.
Het advies is om deze bomenverordening vast te stellen als regelgeving om transparantie en handvatten te bieden bij het behandelen van kapaanvragen.

De Groene Kaart
Het velverbod in de bomenverordening geldt met name voor de bomen en houtopstanden die weergeven staan op de 'Groene Kaart' van Meierijstad. Op deze kaart staan de belangrijkste boomstructuren, bomenlanen, solitaire bomen, monumentale bomen, en waardevolle houtopstanden. Het College B&W stelt deze Groene Kaart eenmalig vast. De planning is om deze in 2019 vast te laten stellen. Eerst dient deze kaart opgesteld te worden samen met belangenverenigingen en inwoners. Als voorbeeld wordt de kaart van gemeente Laarbeek afgebeeld. Op basis hiervan wil het ambtelijk apparaat een kaart voor Meierijstad opstellen.



Figuur 6: Groene Kaart Laarbeek (Gemeente Laarbeek, sd)

Het velverbod
Er gelden twee soorten velverboden op de Groene Kaart. Enerzijds is er het 'Velverbod Beschermde Houtopstanden'. Dit zijn zwaarder beschermde houtopstanden die weergeven zijn op de Groene Kaart. Daarnaast geldt voor 'Velverbod Overig' een lichtere bescherming. Deze houtopstanden worden ook op de Groene Kaart weergeven.

Criteria omgevingsvergunning
Het velverbod geldt om de bomen te beschermen tegen het 'zomaar' vellen ervan. Er zijn zwaarwegende argumenten nodig om deze beschermde bomen toch te mogen vellen.
Criteria om de zwaarder beschermde houtopstanden toch te mogen kappen zijn bijvoorbeeld:

- Slechte toekomstverwachting (niet vitale bomen)
- Voorkoming van letsel (boom vormt een gevaar)

Daarnaast worden bij de lichter beschermde bomen de volgende waarden afgewogen bij verlening of weigering van de omgevingsvergunning:

- De boom/houtopstand is van grote waarde voor natuur en milieu
- De boom/houtopstand is van grote waarde voor het landschap en het karakter
- De boom/houtopstand is van grote waarde voor de cultuurhistorie
- De boom/houtopstand karakteriseert het dorpsschoon
- De boom/houtopstand is van grote waarde voor de leefbaarheid en recreatiemogelijkheden.

De afweging van de bovenstaande waarden is verder gespecificeerd in de vorm van afwegingskaders.

Herplant-/instandhoudingsplicht
Het bevoegd gezag kan bij een beschermde houtopstand een herplant- of instandhoudingsplicht opleggen. De instandhoudingsplicht is een plicht die nodig is voor de handhaving en veiligheid van een houtopstand. Herplant wordt opgelegd als de waarde van de boom eigenlijk aanleiding geeft tot een weigering van een omgevingsvergunning. Maar dat andere factoren ertoe hebben geleid dat deze vergunning of ontheffing toch verleend moet worden. De herplant geeft een nieuwe boom de kans om uit te groeien tot een volwassen exemplaar wat leidt tot een herstel van de verloren groene waarde.

Overlast
Bomen hebben veel belangrijke waarden. Het kan zijn dat inwoners deze waarden minder ervaren. Zij kunnen bepaalde aspecten van bomen als minder prettig of gewoonweg storend ervaren. Het gaat dan bijvoorbeeld over bladafval, eikenprocessierups, schaduw of vanwege wortels die schade aanrichten.
De gemeente bevindt zich bij overlast in een spanningsveld. Ze erkennen en beseffen dat bomen voor overlast kunnen zorgen. Echter wil dit niet zeggen dat deze bomen dan direct verwijderd of gesnoeid moeten worden. Hiervoor helpt het wanneer er goede afwegingskaders aanwezig zijn waaraan de gemeente zich vast kan houden en die tevens dienen als transparante argumentatie voor burgers. De afweging is een balans tussen een groene woon/leefomgeving, individuele belangen, het algemeen belang, de waarde van de boom en financiële middelen. Er zal altijd een afweging gemaakt moeten worden tussen de waarde en het belang van de boom en het oplossen van problemen voor inwoners. Sommige vormen van hinder en overlast zijn aanvaardbare vormen die bij de natuurlijke kenmerken van een boom horen. Sommige vormen zijn rechtmatig en kunnen hersteld worden met aanpassingen in ontwerp en onderhoud. In sommige gevallen is echter de enige oplossing om de boom te vellen. Voor iedere vorm van overlast is communicatie met de burger noodzakelijk. Hiervoor gelden de overlastkaders als een sterke argumentatie.
Deze overlastkaders worden als toetsingskaders vastgesteld door het college. Dit met de argumentatie dat het voorheen in gemeente Schijndel tot sterke argumentatie en eenzijdige besluitvorming leidde. Het wordt nog niet als raadsbeleid vastgesteld omdat het ambtelijk apparaat dit beleid verder wil uitwerken met inspraak en participatie. Dit zodat het gemeente-breed beter gedragen zal worden.

Inwerkingtreding
Met de inwerkingtreding van de nieuwe bomenverordening vervallen de oude beschermingsstelsels van de voormalige gemeentes. Zo vervalt hoofdstuk 4, afdeling 3, ‘Het bewaren van houtopstanden’ Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Sint-Oedenrode 2014. De Bomenverordening gemeente Schijndel 2012 en de regels van hoofdstuk 4, afdeling 3, ‘Het bewaren van houtopstanden’ Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Veghel 2012 vervallen echter niet op dat tijdstip. Pas na het onherroepelijk worden van de vast te stellen Groene Kaart, vervallen de twee laatste regelingen. Dit om te voorkomen dat met inwerkingtreding van de BVO zonder Groene Kaart, er geen kader is voor het velverbod. Zie ook het overgangsrecht van artikel 19 BVO.

Overgangsbepaling
Na inwerkingtreding van de verordening, gelden tot aan het onherroepelijk zijn van de vastgestelde Groene Kaart, voor de gebieden van de voormalige gemeenten Schijndel en Sint-Oedenrode, de regels van de Bomenverordening gemeente Schijndel 2012. Voor het gebied van de voormalige gemeente Veghel gelden tot aan het onherroepelijk zijn van de vastgestelde Groene Kaart, de regels van hoofdstuk 4, afdeling 3, ‘Het bewaren van houtopstanden’ Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Veghel 2012.

Ontwerp komgrenzen inzake Wnb: De opgestelde kaart ‘Bebouwde Kommen inzake Wnb’ dient als ontwerp in de raad gebracht te worden en daarmee ter inzage gelegd te worden.

4. ACTIE

Met dit document wordt de bomenverordening vastgesteld. Aangevuld daarop worden herplant richtlijnen en tijdelijke toetsingskaders omtrent overlast en vergunningsverlening vastgesteld. In een later stadium wordt het overkoepelende boombeleid vastgesteld.. Dit wordt in 2019 opgesteld samen met belangenverenigingen, inwoners en andere stakeholders.

Het overkoepelende boombeleid van Meierijstad in 2019 zal de volgende elementen bevatten:
- De (meer)waarde van bomen in de leefomgeving
- Analyse van de huidige situatie
    - Boombestand Meierijstad

    - Uitdagingen, trends en ontwikkelingen
    - Wetgeving
    - Klachtenmeldingen en bewonersenquête
- Visie op bomen en boomstructuren
    - Groene Kaart met beschermde bomen / houtopstanden
    - Hiërarchie boombestand
    - Gebruikmakend van klankbordgroep (voor- en tegenstanders)
- Bouwen en werken rond bomen
- Inrichtingseisen
- Overlast / problemen met bomen
- Boombeheer
- Participatie en communicatie

Een losstaand onderdeel is de 'Groene Kaart'. Deze wordt in hetzelfde traject als het overkoepelende boombeleid opgesteld.

Bomen zijn een gevoelig onderwerp bij burgers en andere belanghebbenden. Om bij dit onderwerp inspraak en participatie toe te passen, is goede voorbereiding en afkadering nodig. Daarentegen leidt inspraak wel tot meer begrip en draagvlak omtrent het boombeleid.

Bibliografie

De groene stad. (2018). *Factsheets*. Opgehaald van De groene stad: De groene stad

Gemeente Amersfoort. (2017). *Bomenleidraad Amersfoort*. Amersfoort: Gemeente Amersfoort.

Gemeente Laarbeek. (sd). *Bomenbeleia*. Opgehaald van Laarbeek.nl: https://www.laarbeek.nl/producten/bomenbeleid

Graphics, S. S. (sd). *Denial 101x 2.4.2. Urban heat island*.

Groen Kennisnet. (2015, januari 26). *Groen kennisnet*. Opgehaald van https://www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/show/Informatie-over-vitamine-G-gebundeld.htm

Lith van, R. (2018, juni 29). Bomen in Schijndel bezwijken na vergiftiging . *Brabants Dagblaa*.

Lucas, A. (2014). *Julianapark*. Veghel.

Meierijstad. (sd). *Bomen kappen*. Opgehaald van Meierijstad.nl: https://www.meierijstad.nl/home/bomen-kappen_41057/

Provincie Noord-Brabant. (2018, april 3). *Wet natuurbescherming, kapmelding of verzoek ontheffing houtopstanden* . Opgehaald van https://www.brabant.nl/applicaties/producten/wet_natuurbescherming_kapmelding_of_verzoek_ontheffing_houtopstanden_16419

Vergunningenhuis, H. (sd). *Update nieuwe Wet natuurbescherming*. Het Vergunningenhuis, Lelystad.

Meierijstad zijn we samen!

MEIERIJSTAD